

LEKSTUGAN

GAMLA SVENSKA FOLKDANSAR

SÅDANA DE UPPTAGITS

INOM

SÄLLSKAPET

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

I STOCKHOLM

NY SAMLING.

ABR. HIRSCHS FÖRLAG
STOCKHOLM.

INNEHÅLL.

BESKRIFNA DANSAR:

	Pag.
Hallingen. Beskrifning	5
Musik	7
Snurrbocken. Beskrifning och musik	8
Skånska kadriljen. Beskrifning	9
Musik	10
Skobodansen. Beskrifning och musik.....	12
Oxdansen. Beskrifning.....	14
Musik.....	16
Schottisch. Beskrifning.....	17
Musik.....	18
Rillen. Beskrifning och musik	22

MUSIK-BILAGOR:

Valser	1.	23
	2.	24
	3. » <i>Norske valse</i> »	»
Polketter	1.	26
	2.	27
Polskor	1.	»
	2. » <i>Hej, hopp, Anders Ersä</i> »	28
	3.	29
	4.	30
	5.	31

Efterföljande samling beskrifningar är afsedd att utgöra en fortsättning af den samling, som redan förut finnes utgifven under namnet »**Lekstugan**», och är utarbetad efter samma plan som denna.

Beskrifningarna — något som äfven titelbladet gifver vid handen — göra ej anspråk på annat än att innefatta en framställning af de föreliggande dansarna, sådana de inom föreningen »**Svenska Folkdansens Vänner**» öfvas. Den rikliga och värdefulla medverkan, som vid beskrifningarnas granskning lemnats ej mindre af »**Allmogedansens Vänner**» i Gefle än äfven alldeles särskildt af nuvarande och f. d. medlemmar i studentföreningen »**Philochoros**», gifver dock utgifvaren anledning hoppas att samlingen äfven för sistnämnda föreningar må kunna tjena till gagn.

Stockholm i November 1903.

A. Ö.

HALLINGEN,

sådan den här nedan beskrifves, är hemtad från Philochoros, der den utförts i denna form alltifrån föreningens begynnelse. Hvarifrån föreningen erhållit beskrifningen å dansen är emellertid utgifvaren obekant. En springdans med samma namn lär ännu i dag dansas i vissa trakter af Norge och uppgifves härstamma från Hallingdalen, men lär denna vara väsentligen olik den här beskrifna. Den omständigheten att dansen alltid plägar utföras i Ny sockens allmogedrägt (den s. k. Nordmarksdräkten) tyder på vermländskt ursprung, men kan äfven bero på att dansen i denna dräkt utföres i Dahlgrens folkskådespel »Vermländingarne». A. E. Holmberg omnämner

i sin »Bohusläns historia och beskrifning» Hallingensåsom en äldre tider derstädes förekommande solodans utan att dock beskrifva den.

*

Dansen utföres af två karlar, hvilka vid dansens början stå i bredd, vända mot fronten, vensterkarlen i höger hand hållande högerkarlens venstra hand, ledig hand i sidan.

Musik: || 1—8 || 9—16 ||

Tur 1. a) Båda taga, vensterkarlen med venster och högerkarlen med höger fot, ett steg framåt, dervid den framsatta fotens tåspets vrides något inåt, och vända sig samtidigt något in emot hvarandra med kroppen framåtlutad hvilande på det framsatta benet, som hålles något krökt, och det andra benet, jemväl något krökt, riktadt bakåt, icke vidrörande marken, med foten vinkelrätt mot den framsatta foten. Samtidigt föras de händer, med hvilka de hålla i hvarandra, bakåt med nästan raka armar. De dansande komma genom steget att något aflägsna sig från hvarandra, och paret erhåller den ställning, som i figuren *A* återgifves. — Vid början af taktens andra hälft göra de dansande, under bibehållande af den intagna kroppsställningen, ett mjukt hopp på den framsatta foten (1), hvarefter de framföra den bakre foten och med denna på liknande sätt taga ett nytt steg framåt — dervid emellertid de

bakåtförda händerna föras framåt och de dansande närma sig hvarandra vända nästan rygg mot rygg i den ställning, figuren *B* återgifver — samt göra under taktens senare hälft ett hopp på den främre foten (2). Paret fortsätter på detta sätt med ytterligare fem steg fram mot fronten (3—7), hvarefter båda, halft vända mot hvarandra, isätta, vensterkarlen höger och högerkarlen venster fot, derpå långsamt föra det

andra benet utåt och armarne uppåt samt, då den i musiken angifna kadens-noten anslås, stanna i den ställning (*kadens-ställning*), figuren *C* återgifver. Vid kadensens slut nedföres det upplyftade benet till det andra, kroppen vrides åter fram mot fronten, och händernas tummar sättas i armhålen på västen (8).

b) Vensterkarlen lyfter på en gång venstra fotens klack och högra fotens tå och vrider båda fötterna ett fjerdedels hvarf åt venster, så att tåspetsarne komma intill hvarandra, samt höjer samtidigt armbågarne till jemnhöjd med axlarne såsom figuren *D* angifver. Härefter lyftas venstra fotens tå och högra fotens klack, fötterna vridas på nytt ett fjerdedels hvarf åt venster så att klackarne komma intill hvarandra, och armbågarne sänkes samtidigt såsom i figuren *E* (9). Vensterkarlen fortsätter på detta sätt att, alltjemt vänd mot fronten,

med två fotvridningar för hvarje takt förflytta sig åt venster, hvarefter han vid reprisens slut stannar och vänder sig mot högerkarlen (10—16). Denne har under tiden påliknande sätt förflyttat sig åt höger, hvarigenom båda sålunda kommit

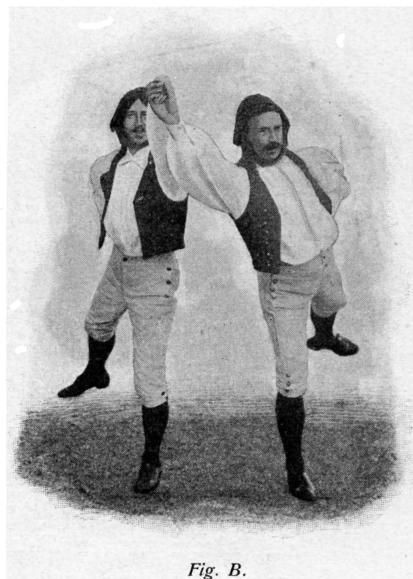

Fig. B.

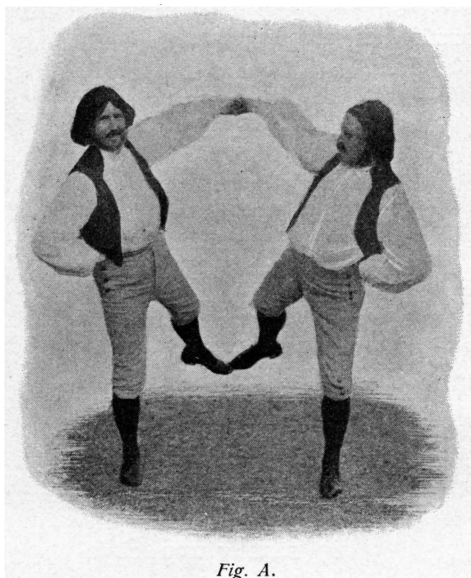

Fig. A.

Fig. C.

Fig. D.

ning från venster till höger djupt fram öfver högra knäet såsom figuren *F* angifver (1). Derefter föres venstra foten, också med en glidning, långsamt fram ett steg framför den högra, — händerna fortfarande stödda mot knäna — och kroppen, som under steget vridits något åt höger, vrids åter långsamt framåt och lutas ned öfver venstra knäet under svängning från höger till venster (2). Båda fortsätta på detta sätt att med ytterligare fem »segsteg» i en vid båge motsols »sega» öfver till hvarandras platser (3—7), hvarefter de vända sig mot hvarandra och med isättande, vensterkarlen af venster och högerkarlen af höger fot, intaga kadensställning på sätt den- na i första turen beskrifvits (8).

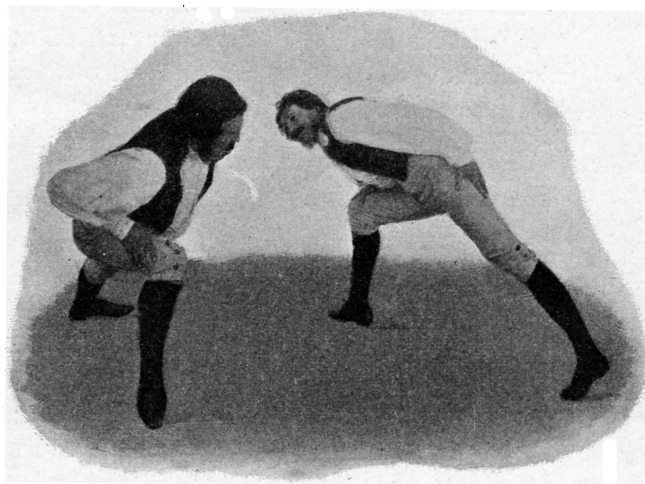

Fig. F.

Fig. E.

att på en linie aflägsna sig i från hvarandra.

Tur 2. a)

De dansande låta högra foten långsamt glida ett stort steg åt höger framåt med sträckt vensterben och händerna stödda mot knäna samt böja samtidigt kroppen under sväng-

och fötterna parallella, tätt slutna intill hvarandra. Händerna hållas härunder halft knutna framför bröstet nästan i jemnhöjd med axlarna med pekfingerne riktade framåt; och markera de dansande för hvarje hopp takten genom att omvexlande föra än den ena än den andra handen något framför den andra (9—16). Se figuren *G*.

Tur 3. a)

De dansande fatta hvarandras

händer och göra »harsteg», det vill säga sjunka först hastigt ned på venstra fotens häl och föra samtidigt det högra benet framåt och slå klacken i marken (se figuren *H*), göra derpå, utan att resa sig upp, hastigt fotombyte (1) och fortsätta på detta sätt med två steg för hvarje takt allt under det de omdansa med hvarandra ett halft hvarf medsols, så att vensterkarlen återkommer till sin plats venster om högerkarlen (2—7). Båda resa sig härefter upp och intaga kadensställning, vända mot hvarandra (8).

b) De dansande draga sig så småningom baklänges tillbaka ifrån hvarandra under det de starkt bakåtlutade, sparka upp framåt, först med högra och derpå med venstra benet, två gånger för hvarje takt och för hvarje takt svänga rundt med armarne ett hvarf i riktningen framåt-uppåt-bakåt-nedåt (9—16).

Tur 4. a)

Båda sätta händerna i sidorna och taga med appell ett steg

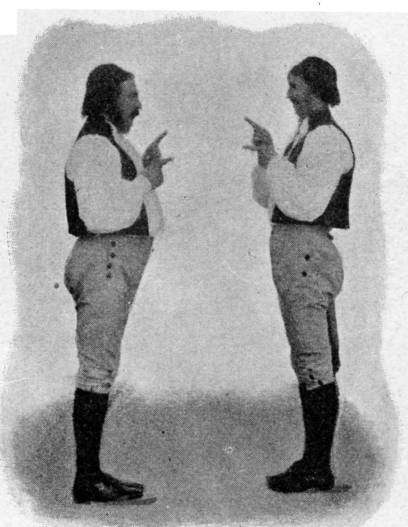

Fig. G.

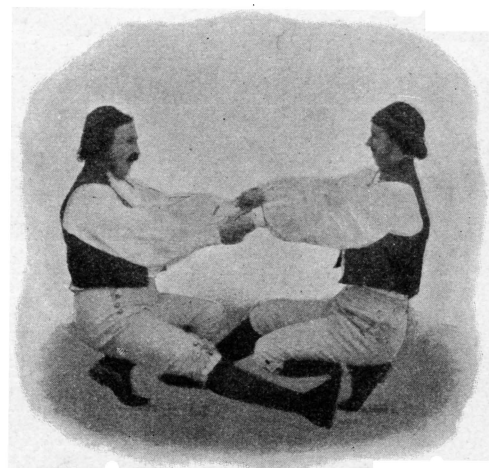

Fig. H.

framåt med höger fot (1), hvarefter de med en »*hjulning*» — se figuren *J* — byta plats (2) och derpå, vända mot hvarandra, kvarstannande på de nya platserna, göra fyra uppsparkningar och armsvängningar, liknande dem, som i tredje turen afdelningen *b* beskrifvits (3, 4). Så göra de ånyo appell med höger fot (5), »*hjula*» tillbaka till sin plats (6) och upprepa der uppsparkningarna och armsvängningarna (7, 8). Vid hjulningarna sättes venstra handen först i marken (*»vensterhjulning»*) och hjulningarna göras alltid rygg om rygg.

b) Med lugna betänksamma segsteg gå båda i en vid spiralformig båge motsols så att de, efter att kretsande omkring hvarandra hafva rört sig ett halft hvarf rundt, komma att stanna framför och nära intill hvarandra i segstegsställning, framåtlutade öfver venstra benet, och bibehålla denna ställning under det i musikens sista takt göres en kadens (9—16).

Tur 5. *a)* De dansande göra ett högt luftsprång, fatta hvaran-

dras händer och sjunka derpå ned på högra fotens häl med det venstra benet sträckt utåt så att inre fotknölen och knäet vidröra marken; resa sig derefter upp med en kraftig rätning af högra benet så att de komma att göra ett nytt luftsprång på stället (1); sjunka nu i sin ordning ned på venstra hälen med högra benet utåtsträckt; byta derpå med ett luftsprång (2) ånyo om fot och fortsätta sålunda med ett steg för hvarje takt sammanlagdt sju takter (3—7), hvarefter de intaga kadensställning vända mot hvarandra (8).

De nu beskrifna stegen kallas *sittsteg* och skilja sig från harstegen derutinnan att i de senare benet föres framåt, hvarförutom harstegen dansas dubbelt fortare än sittstegen.

b) De dansande fatta hvarandras händer och omdansa motsols sålunda, att för hvarje takt först högra foten isättes med appell, och derefter venstra foten slänges i en bakåt-utåt-båge intill och framför den högra.

Fig. 1.

Hallingen.

PIANO.

* Motsvarande nummerering i beskrifningen.

SNURRBOCKEN

eller »Snörrbottjen», såsom den benämnes på Tierps-
målet, återgifves här sådan den af en medlem af för-
eningen »Allmogedansens Vänner» i Gefle, jernvägs-
tjenstemannen J. B. Gussander upptecknats efter en
gammal nyckelharpspelman i Tierp vid namn Ström.
Äfven nyckelharpspelmannen på Skansen, Jonas Skog-
lund från Tolfta, bekräftar, att dansen i hans ung-
dom varit mycket vanlig i Tierp och kringliggande
trakt. Skoglunds beskrifning af dansen öfverensstäm-
mer med Ströms; likaså musiken med undantag af
sista takten, som af Skoglund spelas i den här nedan
angifna varianten.

Musik: || 1—8 || 9—16 || 17—19 ||

Kavaljeren fattar damen med båda händerna om
lifvet, och damen lägger båda händerna på kavalje-
rens axlar, armarna nästan raka. Paret dansar en

slags delsbopolska, som mycket liknar den vanliga
hambopolskan, men skiljer sig från denna derutinnan
att kavaljeren, utan föregående nigning på höger fot,
för fram venstra foten på första fjerdedelsnoten i
taktan och derefter gör vändningen på venstra fotens
få utan understöd af höger fot (1—8). — Kavaljer
och dam vända sig härefter båda framåt, kavaljeren
lägger högra armen om damens lif, damen venstra
handen på kavaljerens högra axel, ledig hand i sidan,
och båda springa framåt med vanliga springsteg i
takt med musiken (9—16). — Kavaljer och dam vända
sig nu långsamt mot hvarandra med händerna i si-
dorna och buga sig djupt för hvarandra (17); vända
sig derpå långsamt helt om motsols och buga sig
på nytt, vända från hvarandra (18); samt vända sig
slutligen åter helt om mot hvarandra och buga sig
ånyo (19), hvarefter dansen börjas på nytt i den
ursprungliga, lifligare taktan.

Snurrbocken.

PIANO. *mf* 1 2 3 4 5 6

7 8 *f* 9 10 11 12 13

Långsammare. Φ

14 15 16 17 18 19 Φ Skoglunds variant. 18 19

SKÅNSKA KADRILJEN.

Beskrifningen å denna dans har lemnats af Musikdirektören C. Carlberg i Landskrona, som sett den utföras i Landskronatrakten. Dansen utfördes då i fyra egentliga turer (afdelningarna *a* här nedan) med mellan turerna inpassade serier af »stöt» och »figuré» (afdelningarna *b—f*). Dessa serier hade vanligast den ordningsföljd, som här nedan i beskrifningen angifves, det vill säga *stöt, figuré, stöt, figuré, stöt*, men kunde äfven ökas eller minskas i antal och längd allt efter som lusten föll på. — Musiken utgjordes af vexlande kadrilmelodier, men stöt och figuré skulle helst dansas på sina särskilda melodier, hvilket nödvändiggjorde att någon af de dansande med kommandorop angaf turernas ordning.

Inom föreningen »Svenska Folkdansens Vänner» pläga stöt- och figuré-serierna utföras i förkortad form, enär dansen eljest blir skäligen lång och enformig. Derför plägar man utesluta de delar som här nedan satts inom parentes. Kommandorop förekomma ej. Till musik användes vanligen vidstående melodi, som är en sammansättning af kadrilmelodien n:o 4 i Lektugans första häfte och de båda af Direktör Carlberg meddelade stöt- och figuré-melodierna. — Till nedanstående beskrifning i dess *förkortade* form spelas kadriljen sålunda:

Musik: ||: 1—8 :|| 9—16 || 17—24 ||: 25—32: ||
|| 33—40 ||.

*

Uppställning såsom i française med première och seconde.

Steg: vanliga gångsteg och tvåstegsvalssteg omvexlande efter eget behag.

Tur 1. a) Stor ring. Samtliga paren bilda ring, kavaljererna vända utåt och damerna inåt ringen, alla hållande hvarandra i händerna, och ringdansa under lifliga åtbörder i rask fart, först motsols (1—8) och derefter medsols (1—8), hvarefter kavaljererna, återkomna till sina platser, fatta sina damer om lifvet och omdansa med dem medsols på stället (9—16).

b) Stöt. Premièrens kavaljerer fatta sina damers venstra händer i egen höger, hvarefter linierna gå, kavaljererna börjande med venster och damerna med höger fot, fyra steg fram mot hvarandra (17, 18). Kavaljer och dam släppa nu hvarandras händer och

göra hastigt helt om genom att med en snabb knyck snurra rundt ett halft hvarf på den främre fotens tå, kavaljeren medsols och damen motsols, och derpå omedelbart nedsätta, kavaljeren den venstra och damen den högra foten ett steg framför den andra, hvarefter paret hand i hand med ytterligare tre steg återvänder till sin plats och gör helt om (19, 20). Seconden upprepar härpå stöten på samma sätt som för premièren beskrifvits (21—24).

Ofta pläga de dansande, särskildt kavaljererna, vid helomvändningen omvexla genom att, i stället för att snurra på främre fotens tå, göra helomvändningen med ett högt luftsprång och dervid samtidigt slänga upp med benen. Iakttagandet af en viss högtidlighet vid fram- och återmarscherna ökar ytterligare den komiska kontrastverkan mellan dessa och de hastiga helomvändningarna.

c) Figuré. Premièrens kavaljerer och damer dansa, fullkomligt oberoende af hvarandra, emot damer och kavaljerer å motsidan, i det de under allehanda figuréer, stampningar och upptåg efter eget godtycke först röra sig framåt (25, 26) derefter baklänges draga sig tillbaka till sina platser (27, 28), så åter gå fram och förbi hvarandra till hvarandras platser, der de vända (19—32), och slutligen på liknande sätt — kavaljererna numera gående på höger sida om egen dam — återvända till egen plats (25—32).

Härefter omtages på nytt

d) Stöt, dock att seconden denna gång börjar (33—36), efterföljd af premièren (37—40).

(Nu upprepas på nytt
e) Figuré såsom i afdelningen *c*), men denna gång dansad af seconden (25—32, 25—32); hvarefter
f) Stöt ånyo omtages, börjad af premièren såsom i afdelningen *b*) beskrifvits (33—40).)

Tur 2. a) Grebbornas ring. Alla damerna bilda ring, fattande hvarandra i händerna, vända inåt ringen, samt ringdansa, först medsols (1—8) och derefter motsols (1—8), under det kavaljererna, kvarstående på sina platser, markera takten medels handklappningar och stampningar med höger fot två gånger för hvarje takt. Då damerna återkommit till sina platser, fatta kavaljererna sina damer om lifvet och omdansa med dem medsols på stället (9—16).

(*b) Stöt,* börjad af premièren (17—24).
c) Figuré, dansad af d:o (25—32, 25—32).)

Härefter följer

- d) *Stöt*, börjad af seconden (17—24).
 e) *Figuré*, dansad af d:o (25—32, 25—32).
 f) *Stöt*, börjad af premiären (33—40).

Tur 3. a) *Pågarnes ring*. Medan damerna kvarstanna på sina platser, marschera kavaljererna under liffliga åtbörder innaför damernas krets i en ring medsols med venster hand i sidan och angifva samtidigt takten genom vinkningar med höger hand, som hålles halft upplyft med armbågen riktad inåt ringens midt (1—8, 1—8). Återkomna till sina platser fatta kavaljererna härefter sina damer om lifvet och omdansa med dem medsols på stället (9—16).

Härefter följer

- b) *Stöt*, börjad af premiären (17—24).
 c) *Figuré*, dansad af d:o (25—32, 25—32).
 d) *Stöt*, börjad af seconden (33—40).

- (samt därpå ännu en gång
 e) *Figuré*, dansad af seconden (25—32, 25—32).
 f) *Stöt*, börjad af premiären (33—40).)

Tur 4. a) »*Hvar och en hoppar för sin*». Hvarje kavaljer ställer sig framför sin dam, hvarefter båda figurera mot hvarandra under allehanda krumbugter af synnerligen varierande slag (1—8, 1—8). Paren omdansa härpå medsols på stället (9—16).

- (Härefter följer
 b) *Stöt*, börjad af premiären (17—24).
 c) *Figuré*, dansad af d:o (25—32, 25—32).)

samt slutligen

- d) *Stöt*, börjad af seconden (17—24).
 e) *Figuré*, dansad af d:o (25—32, 25—32).
 f) *Stöt*, börjad af premiären (33—40).

Tur 5. *Stor ring* med åtföljande omdansning såsom i första turen afdelningen a beskrifvits (1—8, 1—8, 9—16).

Skånska kadriljen.

PIANO.

Stöt.

Musical score for measures 17-21, marked "Stöt." (Staccato). The score is in G major (one sharp) and 2/4 time. Measures 17-21 show a sequence of chords and eighth notes in the right hand, with single notes in the left hand. Dynamics include *mf* (measures 17-18), *f* (measures 19-21), and *fz* (measure 21). Measure numbers 17, 18, 19, 20, and 21 are indicated below the staff.

Figuré.

Musical score for measures 22-26, marked "Figuré." (Figured). The score continues with chords and eighth notes in the right hand. Measure 24 features a *fz* (forzando) dynamic. Measure 25 features a *f* (forte) dynamic. Measure numbers 22, 23, 24, 25, and 26 are indicated below the staff.

Musical score for measures 27-31. The score continues with chords and eighth notes in the right hand. Measure 29 features a *f* (forte) dynamic. Measure numbers 27, 28, 29, 30, and 31 are indicated below the staff.

Musical score for measures 32-35, including first and second endings. Measures 32 and 33 are marked with first and second endings. Measure 32 features a *fz* (forzando) dynamic. Measure 33 features a *mf* (mezzo-forte) dynamic. Measure numbers 32, 33, 34, and 35 are indicated below the staff.

Musical score for measures 36-40. Measure 36 features a *ff* (fortissimo) dynamic. Measure 40 features a *fz* (forzando) dynamic. Measure numbers 36, 37, 38, 39, and 40 are indicated below the staff.

SKOBODANSEN

är en särdeles drastisk dans, som utföres endast af karlar. Såväl beskrifningen som musiken till dansen har meddelats af vice Häradshöfdingen Nils Andersson i Lund, som år 1885 sett dansen utföras af ett par bondgubbar på ett julgille i Hoftorup, Harjagers härad i Skåne.

Musik: || 1—16 || 17—32 ||. »Spelas i mycket sakta dröjande takt, något långsammare än gammaldagsvalsen».

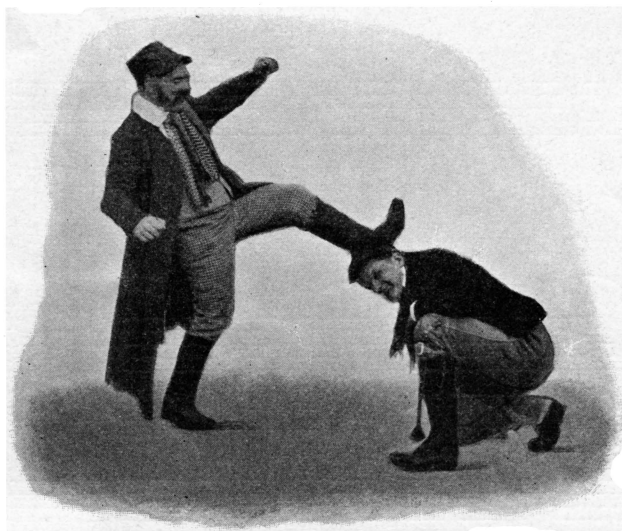
1:o. Karlarna, *A* och *B*, fatta hvarandras händer och omdansa, börjande med venster fot, medsols med tre vanliga gångsteg (1), hvarefter de vid andra taktens början stanna med en stampning med höger fot och kvarblifva i den ställning de vid stampningen intagit, liksom om de betänkte sig en smula att vidare fortsätta dansen (2). Detta upprepas ytterligare tre gånger (3—8), hvarefter paret på liknande sätt omdansar

motsols, nu med början på höger fot och stampningarna på venster fot (9—16). — »Hela första reprisen har en dröjande, tveksam, betänksam karaktär, i motsats till andra reprisen der all förlägenhet sättes å sido och i stället det omedelbara, drastiska kommer fram.»

2:o Karlarna släppa hvarandras händer och vända sig, börjande med venster fot, med tre steg ett helt hvarf rundt medsols (17), hvarefter *A* hastigt böjer sig ned under det *B* med isättande af höger fot svänger venstra benet utifrån-inåt öfver *A*:s hufvud (18). Efter en ny, liknande helomvändning (19) sparkar *A* öfver *B*:s hufvud (20). Så vända sig båda på nytt medsols ett helt hvarf rundt (21) och böja sig framåt mot hvarandra så att pannorna vidröra hvarandra (22). Slutligen vända de sig, fortfarande med tre steg, ett halft hvarf rundt medsols så att de med ryggarne vidröra hvarandra (23), hvarpå båda med en kraftig knyck af kroppen stöta hvarandra ifrån sig (24).

Återupprepas (25—32).

Skobodansen.

PIANO.

System 1, measures 6-11. The music is in G major (one sharp) and 4/4 time. Measures 6-11 show a sequence of chords and single notes in both staves. Measure 10 features an accent (^) over the first note of the treble staff.

System 2, measures 12-16. Measures 12-16 continue the harmonic progression. Measure 16 includes a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking.

System 3, measures 17-21. Measures 17-21 show a continuation of the piece with various chordal textures. Measure 18 has a tenuto mark over the first note of the treble staff.

System 4, measures 22-26. Measures 22-26 continue the composition. Measure 24 features a forte (*f*) dynamic marking.

System 5, measures 27-32. Measures 27-32 conclude the system. Measure 31 has a tenuto mark over the first note of the treble staff.

OXDANSEN.

Fig. A.

dansen med nya turer, hvilka tillverkades för tillfället i hardt när obegränsadt antal. Sålunda har den i Karlstad, enligt uppgift af en gammal Karlstad-bo, dansats i ända till 48 turer.

Benämningen »Oxdans» lär härstamma från Karlstads gamla gymnasium. Det rådde som bekant i de gamla gymnasierna en strängt upprätthållen rangskilnad mellan de olika klasserna, hvilken gaf sig uttryck i mångahanda former. En sådan var i Karlstad den plägseden att låta de lägre klasserna, de så kallade *oxarne*, till de högre klassernas förlustelse dansa »frikassé», hvilken då helt naturligt fick namnet »ox-dans».

Ett allmännare namn på denna dans är »Frikassé», under hvilken benämning den i början af 1800-talet dansades litet hvarstades i de vestra och södra delarne af Sverige och enligt uppgift ännu i dag lär förekomma bland allmogen i Landskrona-trakten. Anledningen till namnet är utgifvaren obekant. Möjligen är den att söka i de dansandes vana att variera

tioner gifva en bild af huru de dumma och obildade »oxarne», naturligtvis genom de högre klassernas förädlande inflytande, fingo sina ursprungliga ohyfsade manér bortslipade och blefvo väluppfostrade män.

Det är ifrån en gammal före detta elev vid Karlstads gymnasium, som Skansen genom artisten Gottfrid Kallstenius' bemedling hemtat oxdansen, sådan den här

Fig. D.

nedan beskrifves; och är det af denna anledning den på Skansen utföres i gymnasiets gamla djeknedrägt, knäbyxor, läderbälte, djeknekappa och mjuk, bredbrättig hatt.

*

Musik:

|| 1—8 || 9—16 || 17—24 ||.

Utgångsställning: De dansande, A och B, stå midt framför och vända mot hvarandra, omkring två stegs mellanrum, med båda händerna i sidorna.

Tur 1. a) Vid andra taktens början bugar sig A för B,

Fig. B.

och B niger djupt (se figuren A). Vid fjerde taktens början bugar sig B, och A niger. Detta upprepas vid början af sju och åttonde takterna. Under takterna 9—16 fortsätts bugningarna och nigningarna i hastigare tempo, så att de dansande hvardera buga sig en gång och niga en gång på hvarje takt.

b) A för upp händerna knutna framför

Turernas ordning kunde härvid betydligt vxla allt efter andemeningen med dansen. Sålunda kunde dansen antingen, såsom i beskrifningen här nedan, afse att återgifva, huru ett par personer från god sänja och artiga höflighetsbetygelser så småningom öfvergingo till gräl och slutligen fullt slagsmål. Eller också kunde turerna tagas i omvänd ordning och skulle då med sina många varia-

Fig. C.

Fig. E.

bröstat, slår ut armarna med en kraftig knyck och kastar hufvudet skarpt åt höger. Samtidigt svänger han högra benet rakt utåt med en skarp knyck så att han kommer att lyfta sig på venstra tån (se figuren *B*), tager därpå med högra foten ett långt steg åt höger och för den venstra foten intill den högra (17). Härefter tager han ytterligare ett kort steg åt höger med höger fot och stampar derpå med venster fot två gånger invid den högra under det han samtidigt vrider hufvudet framåt och så småningom åter för in händerna framför bröstet med armbågarna i jemnhöjd med axlarna (18). *A* slår nu på nytt ut armarna, vrider hufvudet åt venster och svänger venstra benet utåt på nyss beskrifvet sätt, tager därpå med venstra foten ett långt steg åt venster och för höger fot intill den venstra (19) samt gör till sist en stampning med venster fot och vrider hufvudet framåt med händerna i sidorna (20). Återupprepas (21—24).

B dansar under tiden på liknande sätt, men börjar med venster fot, när *A* börjar med höger och tvärtom, så att de dansande hela tiden komma att dansa midt för hvarandra.

Tur 2. *a*) Vid andra taktens början låta båda venstra foten glida ett steg framåt (se figuren *C*). Vid fjerde taktens början föres venstra foten tillbaka till sin plats och högra foten glider samtidigt framåt ett steg. Detta upprepas

vid början af sjette och åttonde takterna, hvar efter under takterna 9—16 fotflyttningen fortsättes i hastigare tempo så att två fotflyttningar ske å hvarje takt.

b) lika med afdelningen *b* i första turen.

Tur 3. *a*) De dansande lägga höger hand på hvarandras hufvuden med tag om nacken. Vid andra taktens början böjer *A* ned *B*:s hufvud (se figuren *D*). Vid fjerde taktens början reser *B* sitt hufvud

och böjer samtidigt ned *A*:s. Detta upprepas vid början af sjette och åttonde takterna samt fortsättes derefter i hastigare tempo i likhet med hvad vid afdelningen *a* i de föregående turerna beskrifvits.

b) lika med afdelningen *b* i föregående turer.

Tur 4. *a*) Vid andra taktens början göra båda med ett hopp venster om så att högra armbågarne vidröra hvarandra. Vid fjerde taktens början göra båda med ett hopp helomvändning åt höger så att venstra armbågarne vidröra hvarandra (se figuren *E*). Detta upprepas vid början af sjette och åttonde takterna och fortsättes derpå i hastigare tempo såsom i föregående turer afdelningen *a* beskrifvits.

b) lika med afdelningen *b* i föregående turer.

Tur 5. *a*) Vid andra taktens början räcker *A* lång näsa åt *B*, under det denne för upp båda händerna till öronen och räcker ut tungan mot *A* (se figuren *F*). Vid fjerde taktens början räcker *B* lång näsa, och *A* räcker ut tungan. Detta upprepas vid början af sjette och åttonde takterna och fortsättes derpå i hastigare tempo.

b) är lika med afdelningen *b* i föregående turer.

Tur 6. *a*) Vid andra taktens början för *A* hastigt fram högra handen till *B*:s venstra öra såsom om han gäfvit *B* en örfil, och *B* klappar samtidigt ett slag i händerna för att efterlikna smällen, hvarefter händerna åter hastigt nedföras. Vid fjerde taktens början gifver *B* på liknande sätt *A* en örfil (se figuren *G*). Detta upprepas vid början af sjette och åttonde takterna och fortsättes derpå i hastigare tempo.

b) dansas lika med afdelningen *b* i föregående turer.

Fig. F.

Fig. G.

Oxdansen.

PIANO. *ff*

Measures 1-4 of the piano introduction. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The music is marked *ff* (fortissimo). Measure numbers 1, 2, 3, and 4 are indicated below the bass staff. The notation features a mix of eighth and sixteenth notes in the right hand and chords in the left hand.

Measures 5-8 of the piano introduction. Measure numbers 5, 6, 7, and 8 are indicated below the bass staff. The music continues with similar rhythmic patterns. Measure 8 is marked *p* (piano).

Measures 9-13 of the piano introduction. Measure numbers 9, 10, 11, 12, and 13 are indicated below the bass staff. Measures 9, 11, and 13 contain triplets in the right hand, marked with a '3' and a slur.

Measures 14-18 of the piano introduction. Measure numbers 14, 15, 16, 17, and 18 are indicated below the bass staff. Measure 16 is marked *ff* (fortissimo). Measure 17 contains a triplet in the right hand.

Measures 19-24 of the piano introduction. Measure numbers 19, 20, 21, 22, 23, and 24 are indicated below the bass staff. Measure 21 is marked *ff* (fortissimo). Measure 22 contains a triplet in the right hand.

SCHOTTISCH

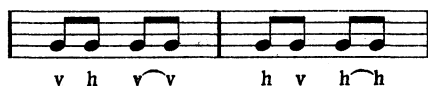
är en synnerligen populär dans, som med växlande turer och olika variationer dansas öfverallt i bygderna. Oftast dansas allenast den andra af nedan beskrifna turer (jmför beskrifningen å *Rillen* härneda) men äfven tredje, fjerde och åttonde turer äro allmänt förekommande. De öfriga mindre kända turer meddelades Philochoros från Vermland i slutet af 1880-talet.

*

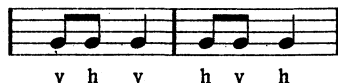
Musik: ||: 1—8: || o. s. v.

Steg: Schottischsteg och tvåstegsvalssteg. — Kavaljeren börjar med venster och damen med höger fot, der ej annorlunda angifves.

I förra samlingen af Lektugan hafva schottischstegen beskrifvits såsom polkasteg i långsamt tempo, det vill säga fyra steg i hvarje takt, deraf det sista steget allenast markeradt med ett hopp på den sist framsatta foten sålunda:

Detta hopp torde emellertid i allmänhet bland allmogen icke komma till utförande, utan dansas allenast tre steg i takten med hvila på tredje steget sålunda:

I enlighet härmed hafva därför i det följande schottischstegen angifvits såsom innefattande allenast tre steg i takten.

Tvästegsvalsstegen torde med tillräcklig tydlighet kunna återgifvas sålunda:

*

Tur 1. Kavaljeren lägger höger arm om damens lif och damen venster hand på kavaljerens högra axel; ledig hand i sidan. Paret dansar framåt med tvåstegsvalssteg (1—8).

Tur 2. Kavaljeren, fortfarande med höger arm om damens lif, fattar med venster hand damens högra hand och vrider sig, förande damen framför sig, först med tre schottischsteg ett fjerdedels hvarf åt venster (1) och derefter med ytterligare tre steg ett fjerdedels

hvarf åt höger (2); hvarefter paret med tvåstegsvalssteg omdansar två hvarf medsols (3, 4). — Återupprepas (5—8).

Tur 3. Kavaljeren fattar med höger hand damens högra hand, ledig hand i sidan, och dansar framåt med schottischsteg, först tre steg åt venster (1) och derefter tre steg åt höger (2) och för samtidigt damen framför sig först åt venster och sedan åt höger, allt under det damen samtidigt figurerar baklänges framför kavaljeren i det hon först med tre schottischsteg åt höger vrider sig något motsols (1) och derefter med tre steg åt venster vrider sig något medsols (2). Derefter dansar kavaljeren framåt med tvåstegsvalssteg, under det damen, också med tvåstegsvalssteg, framför kavaljeren och under hans högra arm vrider sig rundt två hvarf medsols (3, 4). Återupprepas (5—8).

Tur 4. Paret dansar såsom i tredje turen med den skilnad att under hela turen kavaljeren håller armarna korslagda öfver bröstet och damen händerna i sidorna (5—8).

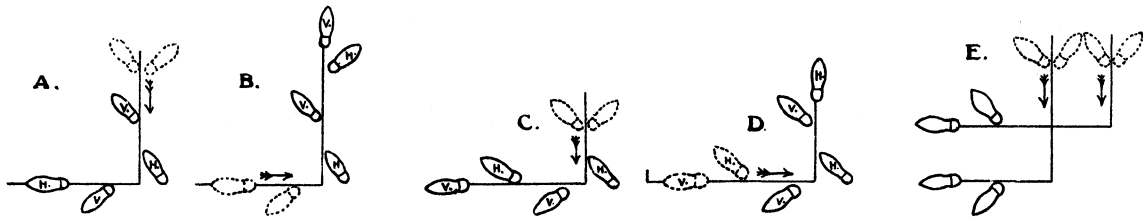
Tur 5. Kavaljeren lägger — allt under det han med ledig hand i sidan dansar framåt med schottischsteg — höger arm om damens lif och för henne öfver till sin venstra sida så att hon blir vänd mot honom med höger arm hvilande på kavaljerens venstra axel och venster hand i sidan (1); släpper derefter sitt tag med höger arm och lägger i stället venster arm om damens lif samt vrider henne motsols ett halft hvarf och släpper henne (2). Damen, som sålunda blifvit svängd ett drygt helhvarf rundt under schottischsteg (1, 2), vrider sig nu på egen hand bakom kavaljerens rygg ytterligare ett hvarf rundt motsols med tvåstegsvalssteg, händerna i sidorna (3), samt dansar derefter, fortfarande med tvåstegsvalssteg, fram till kavaljerens högra sida (4). Kavaljeren, som under tiden dansat framåt med korta tvåstegsvalssteg och armarna i kors öfver bröstet (3, 4), lägger, då damen upphunnit honom, höger arm om damens lif, hvarefter turen återupprepas (5—8).

Tur 6. Kavaljeren fattar med venster hand bakom egen rygg damens venstra hand och med höger hand bakom damens rygg hennes högra hand, därvid damens venstra arm kommer att hvila ofvanpå kavaljerens högra arm. Hela turen dansas med tvåstegsvalssteg.

a) (se figuren A här nedan). Kavaljeren tager två steg baklänges med tvåstegsvalssteg och vrider

kroppen ett fjerdedels hvarf åt venster (1), tager ett steg framåt i den nya riktningen och för derpå fram högra foten framför den venstra samt stannar med högra fotens klack stödd mot marken och kroppstyngden fortfarande hvilande på venstra benet (2).

b) (se fig. B). Högra foten föres derefter ett steg tillbaka och kroppen vrides ett fjerdedels hvarf åt höger, kavaljeren återvänder med två steg framåt till

Tur 7. Kavaljeren fattar med höger hand damens venstra hand och faller på höger knä med högra handen upplyft öfver hufvudet och venster hand i sidan, hvarefter damen med schottishsteg går ett hvarf motsols rundt kring kavaljeren. Denne reser sig derefter, stödd på venstra benet, (1, 2), och paret dansar framåt med tvåstegsvalssteg, kavaljeren med höger hand om damens lif och damen med venster hand på kavaljerens högra axel, ledig hand i sidan (3, 4). — Återupprepas (5—8).

Tur 8. Kavaljeren lägger höger arm om damens lif, ledig hand i sidan, och för med tre schottishsteg åt venster damen öfver till sin venstra sida, hvarvid damen kommer att under schottishsteg vrida sig ett

sin utgångsplats, hvarefter han för fram venstra foten framför den högra och stannar med kroppstyngden hvilande på högra benet och med venstra fotens klack stödd mot marken (3, 4).

Damen har under tiden med motsvarande steg åtföljt kavaljeren (se fig. C och D), hvarigenom paret kommit att bilda front omvexlande framåt och åt venster på sätt figuren E angifver.

Återupprepas (5—8).

knappt hvarf rundt motsols (1). Kavaljeren släpper derpå sitt tag med höger arm och för med venster arm på liknande sätt damen tillbaka till hennes plats (2), fattar slutligen damen med båda händerna om lifvet och omdansar med henne två hvarf medsols med tvåstegsvalssteg samt avslutar sista hvarfvet med att lyfta damen till sin plats (3, 4). Återupprepas (5—8).

*

Då flera par deltaga i dansen, pläga, enligt från Philochoros vedertaget bruk, paren för att gifva dansen ett prydligare utseende ordna sig i ring och påbörja dansen samtidigt, hvarjemte i sjette turen iakttagas att paren vid frontförändringen åt venster samtliga vända sig mot ringens midt.

Schottisch 1.

från Rångedala, Vestergötland.

PIANO. *f*

First system of a piano piece in D major. The right hand features a melodic line with eighth-note patterns, while the left hand provides a steady accompaniment of eighth-note chords. The system is divided into four measures, numbered 1 through 4. The first measure is marked with a dynamic of *mf*.

Second system of the piano piece, continuing the melodic and harmonic development. It consists of four measures numbered 5 through 8. The right hand continues with eighth-note patterns, and the left hand maintains the accompaniment.

Third system of the piano piece. The right hand shows more complex melodic figures, including some grace notes. The left hand accompaniment remains consistent. The system contains five measures numbered 1 through 5. Dynamics include *p* in measure 1 and *mf* in measure 5.

Fourth system of the piano piece. The right hand features a series of eighth-note runs. The left hand accompaniment continues. The system is divided into five measures numbered 6 through 2. A dynamic of *p* is indicated in measure 4.

Fifth system of the piano piece, concluding the page. The right hand has a final melodic flourish. The left hand accompaniment continues. The system contains six measures numbered 3 through 8. A dynamic of *mf* is indicated in measure 5.

Schottisch 2.

från Rångedala, Vestergötland.

The musical score is written for piano in 2/4 time, featuring a key signature of one flat (B-flat). The piece is titled "Schottisch 2." and is noted as being "från Rångedala, Vestergötland." The score is divided into five systems, each with a treble and bass staff joined by a brace. The first system begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second system includes a forte (*f*) dynamic marking. The third system continues the melodic and harmonic development. The fourth system introduces a piano (*p*) dynamic and contains two first/second ending brackets. The fifth system concludes the piece with a final first/second ending. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, accidentals, and dynamic markings.

Schottisch 3.

The musical score for "Schottisch 3." is written in 2/4 time and consists of five systems of piano accompaniment. The key signature has one flat (B-flat). The score includes various dynamics: *mf* (mezzo-forte), *f* (forte), and *p* (piano). It features repeat signs with first and second endings, and concludes with a *Fine.* marking. The notation includes treble and bass staves with chords and melodic lines.

mf *f*

p

1. 2. *f* *f* *Fine.*

mf *f*

D. C. al Fine.

RILLEN

är uppenbarligen en variant af den tyska »Rheinländer», hvilken torde vara känd öfverallt i Sverige och kanske är de nutida dansbanornas mest omtyckta dans.

I Svenska landsmålsföreningens tidskrift för år 1895, häftet 55, meddelar vice Häradschefingen Nils Andersson i Lund, att dansen på skilda orter i Skåne förekommer under namn af »renländaren», »reländaren», »raibläggaren» (repläggaren) och »ring-

läggaren», samt beskriver den i hufvudsaklig öfverensstämmelse med andra turen i schottisch, sådan den här förut beskrifvits, dock med tillägg att »på sista fjerdedelsnoten i fjerde och åttonde takterna brukar hvar karl lyfta sin flicka högt från golfvet».

I Toarps-trakten i Vestergötland, har utgifvaren sett samma schottischtur under benämningen »rellen» dansas af skolbarn såsom sångdans till följande ord:

»Rillen», i den form, den utföres i föreningen »Svenska Folkdansens Vänner», är hemtad från Delsbo-trakten. Såväl beskrifning som musik har meddelats af föreningen »Allmogedansens Vänner» i Gefle.

Nyckelharpspelmannen Jonas Skoglund på Skansen erinrar sig jemväl dansen i denna form från den tid (1870-talet) då jernvägsbygget pågick mellan Gefle och Uppsala. Musiken var då något annorlunda och sjöngs till orden:

»Rallebuse upp och rallebuse ner.

Och aldrig skall jag säga rallebuse mer».

Dansen, som eger endast en tur, beskrifves till sin första hälft öfverensstämmande med andra turen i schottisch, det vill säga kavaljeren — med höger

arm om damens lif och hållande hennes högra hand i egen venster — vrider sig, förande damen framför sig, först med tre schottishsteg ett fjerdedels hvarf åt venster (1) och derefter med ytterligare tre steg ett halft hvarf åt höger (2). I senare hälften af turen framträder deremot olikheten, i det att kavaljeren här släpper sin dams högra hand och derpå — under det han med två fasta, jemna gångsteg vrider sig sjelf rundt ett helt hvarf medsols — med den högra armen, som fortfarande hålles om damens lif, lyfter henne ett helt hvarf omkring sig tillbaka till hennes plats (3), hvarefter båda med ledig hand i sidan röra sig framåt med två gångsteg (4) för att derpå omtaga turen på nytt (5—8).

Rillen.

PIANO.

Valser.
1.

PIANO.

The musical score is for a piece titled "Valser. 1." in 3/4 time, marked PIANO. It consists of six systems of piano accompaniment. The first system is marked *p* (piano). The second system ends with a repeat sign. The third system is marked *f* (forte). The fourth system ends with a repeat sign. The fifth system is marked *p* and *f*. The sixth system is marked *p* and *f*. The key signature is one sharp (F#).

2.

Musical score for piece 2, consisting of four systems of piano accompaniment in 3/4 time, key of D major. The first system is marked *mf*. The second system continues the melody. The third system is marked *f*. The fourth system concludes the piece with a double bar line.

3.

„Norske valsen“

från Rångedala, Västergötland.

Musical score for piece 3, consisting of two systems of piano accompaniment in 3/4 time, key of D major. The first system is marked *f*. The second system concludes the piece with a double bar line.

Polketter.

1.

PIANO. *p*

The first system of musical notation for 'Polketter. 1.' is in 2/4 time. The piano part consists of a treble and bass staff. The treble staff begins with a piano (*p*) dynamic and features a melody of eighth and sixteenth notes, including a triplet of eighth notes. The bass staff provides a steady accompaniment of eighth notes.

The second system continues the piano accompaniment. The treble staff melody moves forward with eighth and sixteenth notes. The bass staff continues with eighth notes. A mezzo-forte (*mf*) dynamic marking appears in the middle of the system.

The third system of musical notation includes a first and second ending. The treble staff features a melody that leads into a first ending (marked '1.') and then a second ending (marked '2.'). The piano part continues with eighth notes in the bass and chords in the treble. A forte (*f*) dynamic is present.

The fourth system of musical notation shows the piano part continuing. The treble staff has a melody with some rests and eighth notes. The bass staff continues with eighth notes. A fortissimo (*ff*) dynamic marking is present at the beginning.

The fifth system of musical notation continues the piano accompaniment. The treble staff has a melody with eighth notes and rests. The bass staff continues with eighth notes. A fortissimo (*ff*) dynamic is present.

The sixth system of musical notation is the final system on the page. It continues the piano accompaniment with eighth notes in the bass and chords in the treble. A fortissimo (*ff*) dynamic is present.

2.

från Fristad hed, Västergötland.

mf

f

mf

f

Polskor.

1.

från Eneby, Östergötland.

PIANO.

ff

p

f

2.

„Hej hopp, Anders Ersä.“

Upptecknad efter spelmannen
Per Olsa i Leksand.

The musical score is written for piano in 3/4 time, featuring a key signature of two sharps (F# and C#). The piece is divided into six systems, each with a treble and bass staff. The notation includes various musical symbols such as accents (^), dynamic markings (f for forte and p for piano), and phrasing slurs. The first system begins with a forte (f) dynamic in the bass staff and a piano (p) dynamic in the treble staff. The second system features a forte (f) dynamic in the bass staff. The third system features a piano (p) dynamic in the bass staff. The fourth system features a piano (p) dynamic in the bass staff. The fifth and sixth systems continue the melodic and harmonic development of the piece, ending with a final cadence in the sixth system.

First system of musical notation, measures 1-5. The key signature is two sharps (F# and C#). The melody in the treble clef begins with a half note F#4, followed by quarter notes A4, B4, and C#5. The bass line consists of chords: F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, and F#2-A2-C#3. A *mf* dynamic marking is present at the start.

Second system of musical notation, measures 6-10. The melody continues with quarter notes D5, E5, and F#5, followed by a half note G5. The bass line continues with chords: F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, and F#2-A2-C#3.

Third system of musical notation, measures 11-15. The melody continues with quarter notes A5, B5, and C#5, followed by a half note D5. The bass line continues with chords: F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, and F#2-A2-C#3.

3.

Fourth system of musical notation, measures 16-20. The key signature changes to one sharp (F#). The time signature changes to 3/4. The melody begins with a half note F#4, followed by quarter notes A4, B4, and C#5. The bass line consists of chords: F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, and F#2-A2-C#3. A *mf* dynamic marking is present at the start. The text "från Uppland." is written above the final measure.

Fifth system of musical notation, measures 21-25. The melody continues with quarter notes D5, E5, and F#5, followed by a half note G5. The bass line continues with chords: F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, and F#2-A2-C#3. A *f* dynamic marking is present at the start of the second measure of this system.

Sixth system of musical notation, measures 26-30. The melody continues with quarter notes A5, B5, and C#5, followed by a half note D5. The bass line continues with chords: F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, F#2-A2-C#3, and F#2-A2-C#3.

4.

från Östergötland

4. från Östergötland

f *tr*

f *tr* *p*

f *tr*

f

5.

från Eneby, Östergötland.

mf

f

p

f

f